

Onderzoek Maatschappelijk Steunsysteem stad Utrecht Uitkomsten, oktober 2008

Wilma Swildens, Agnes Blom, Barbara Gramsma, Irene de Graaff

Financiering

**Altrecht divisie Willem Arntsz
SBWU, Centrum Maliebaan
Gemeente Utrecht**

Fonds Psychische Gezondheid

Maatschappelijk Steunsysteem stad Utrecht

- Gecoördineerd geheel van personen, diensten
- Waar cliënten zelf deel van uitmaken
- Dat hen op vele manieren ondersteunt bij hun pogingen in de samenleving te participeren (Van Weeghel & Dröes, 1999)
- Start MSS stad Utrecht 2000 met behoeften- en haalbaarheidsonderzoek
- GGZ instellingen (SBWU, Altrecht), gemeente Utrecht, welzijnsinstellingen, patiënten & familieorganisaties

Aan de slag met 5 MSS Speerpunten 2001-2008

1. Gevarieerde ambulante woonondersteuning

bijvoorbeeld: grotere diversiteit woon- zorgcombinaties

2. Begeleid werken en leren

bijvoorbeeld: arbeidsrehab. via IPS, begeleid leren met ROC

3. Laagdrempelige projecten gericht op sociale contacten

bijvoorbeeld: wijkgerichte ontmoetingsprojecten

4. Op rehabilitatie & herstel gerichte hulpverlening

bijvoorbeeld: herstelgroepen, individuele rehabilitatie

5. Informatie en praktische ondersteuning

bijvoorbeeld: digitale sociale kaart MSS

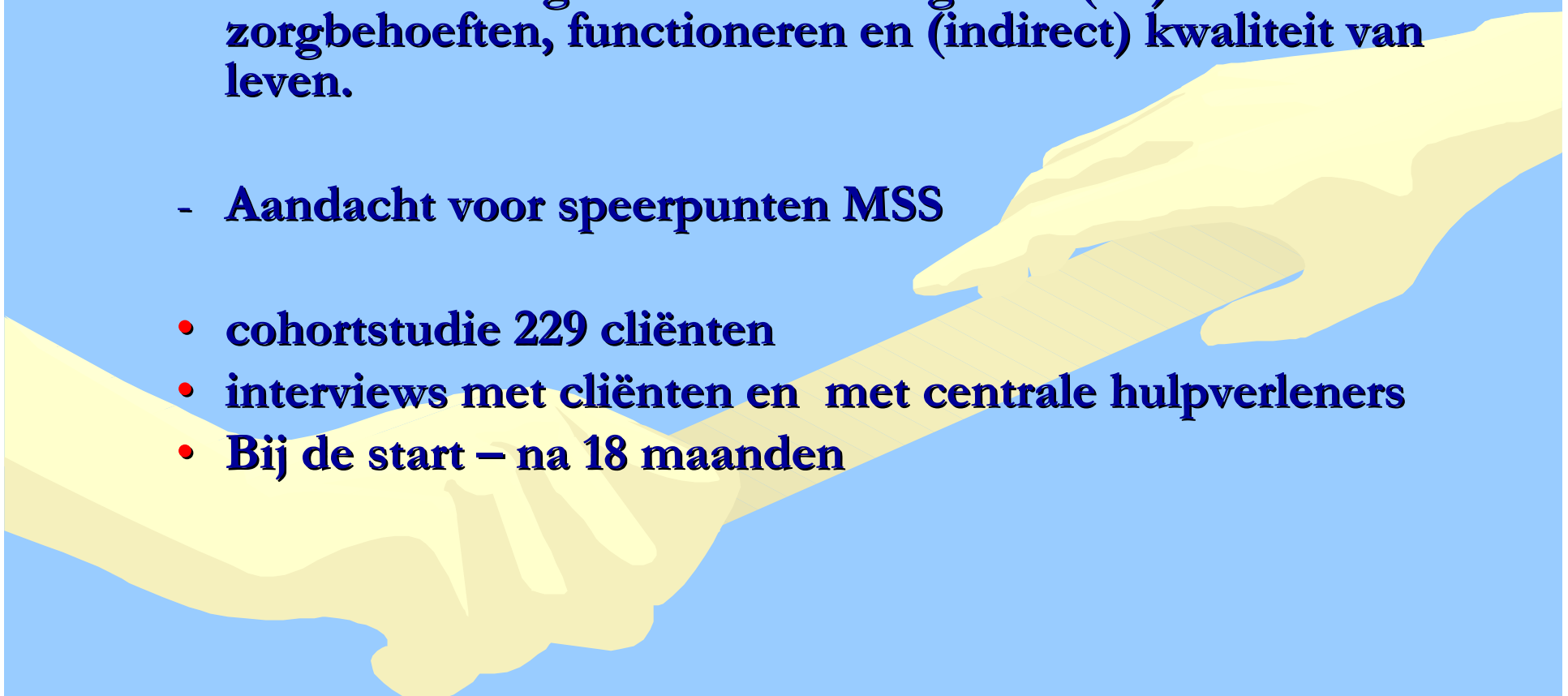
Wat weten we op basis van onderzoek over resultaten MSS?

- **Effectiviteit aantal MSS-elementen voor cliënten wel aangetoond (zoals huisvesting met ondersteuning, ACT, arbeidsrehabilitatie/IPS model)**
- **Effect combinatie elementen voor cliënten vrijwel onbekend**
- **Specifieke samenwerkingsprojecten (uitruil diensten) van GGZ en maatschappelijke voorzieningen mbt concrete cliëntengroep effectief (Studie ACCESS to Community Care and Effective Service Supports; Rosenheck, 2002)**

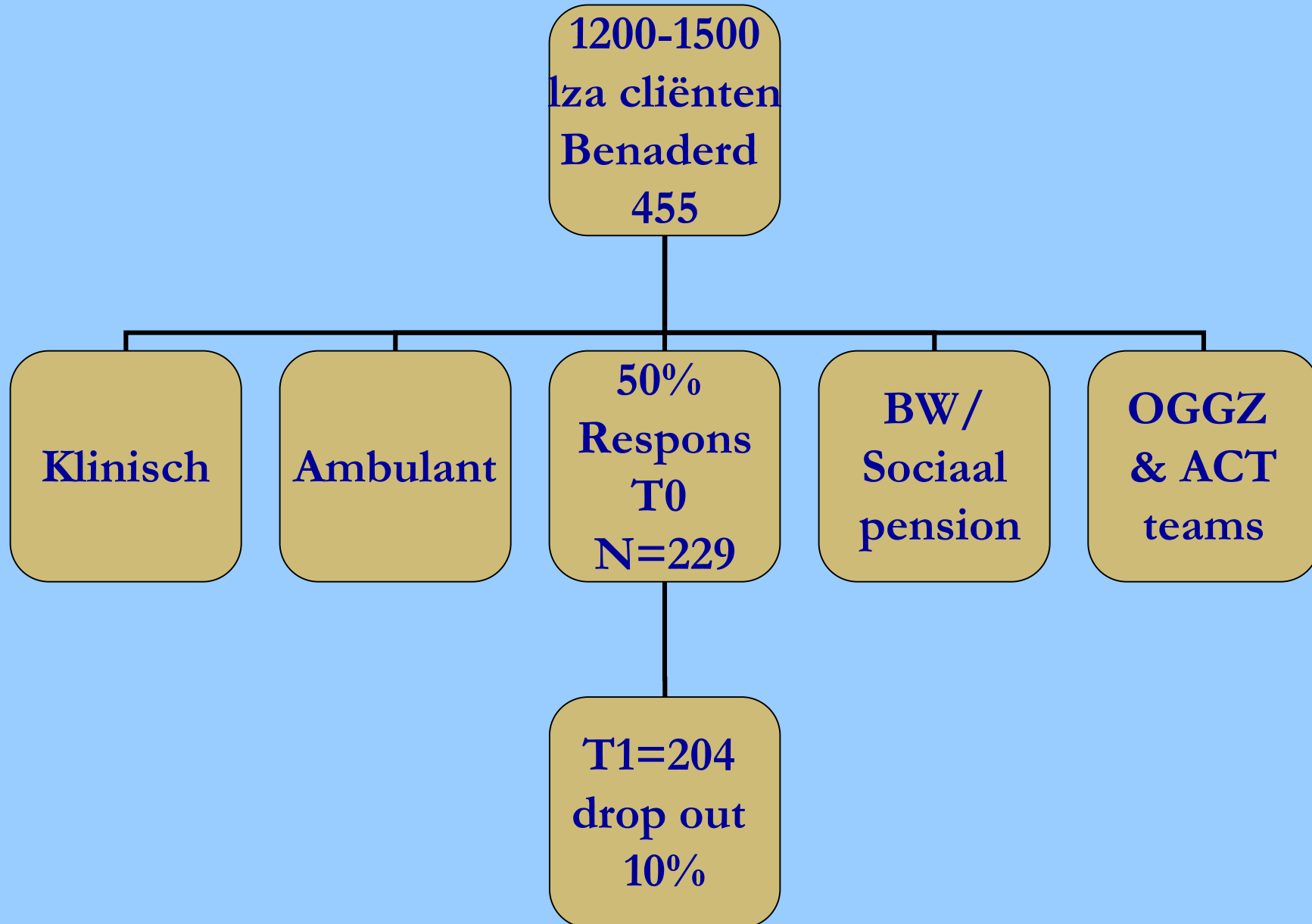
Onderzoek MSS stad Utrecht

Nader inzicht in:

- Leefsituatie cliënten, participatie, sociale ondersteuning
- Resultaten zorg & ondersteuning voor (on)vervulde zorgbehoeften, functioneren en (indirect) kwaliteit van leven.
- Aandacht voor speerpunten MSS
  - cohortstudie 229 cliënten
  - interviews met cliënten en met centrale hulpverleners
  - Bij de start – na 18 maanden

Instroom onderzoek

Onderdelen MSS onderzoek vragenlijsten & bij wie afgenomen

	cliënt	centrale hulpverl.
Leefsituatie, participatie, sociale steun (ISMI, Lunst)	X	
Zorgbehoeften: CANSAS	X	
Kwaliteit van leven: MANSA	X	
Psychiatrische diagnose + Functioneren: HONOS		X
Zorggebruik: delen CSSRI-EU		X

Persoonskenmerken eerste interview (n=204)

- **65% mannen**
- **Leeftijd gem. 43 jr (18-66)**
- **Leeftijd 1^e GGZ contact gem. 24 jaar (10,0)**
- **31% allochtone herkomst**
- **22% vaste partner**
- **59% schizofrenie & psychotische stoornis**
- **30% bipolaire & persoonlijkheidsstoornis**
- **18% aan middelen gebonden stoornis**
- **49% in zorg bij meer dan twee Ggz instellingen**

Woonsituatie op T1 en T2 (n=204)

Woonsituatie	T1 %	T2 in %
Intramuraal	12	6
Besch. wonen & sociaal pension	22	21
Zelfst begeleid wonen	19	21
Inwonend bij familie	4	4
zelfstandig	34	42
Maatschappelijke opvang	6	3
Overigen	3	3

Dagbesteding en sociale contacten op T1 en T2 (N=204)

Werksituatie	T1	T2
(Vrij)werk	46%	46%
Betaald werk (incl vergoeding)	19%	20%
Gem. aantal uur vrijw werk p/w (sd)	13 (11)	14 (12)
Deelname Ggz projecten	62%	58%
Deelname verenigingen (MO)	38%	31%
(Omvang) sociaal netwerk		
-Goede vriend(in)	78%	78%
-Gem aant vrienden (sd)	4,0 (4,9)	3,6 (3,6)

Zorg drie maanden voorafgaand aan T1 en T2

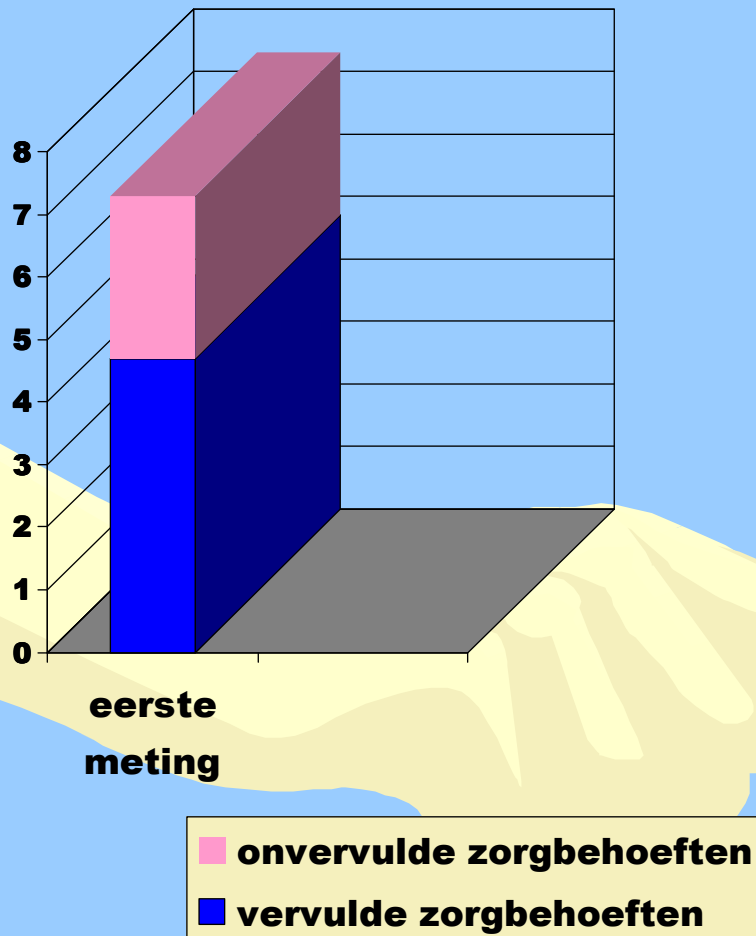
	T1	T2
APZ -opname	17%	15%
Dagen opname gem. (sd)	9,9 (27,0)	7,9 (24,8)
Begeleid of beschermd wonen (alle vormen incl. soc pension)	55%	53%
Ambulante GGZ begeleiding (incl. begeleid wonen) gem. minuten	249 min (476,27)	283 (513,89)

Vervulde en onvervulde zorgbehoeften

beoordeling door cliënten (n=204)

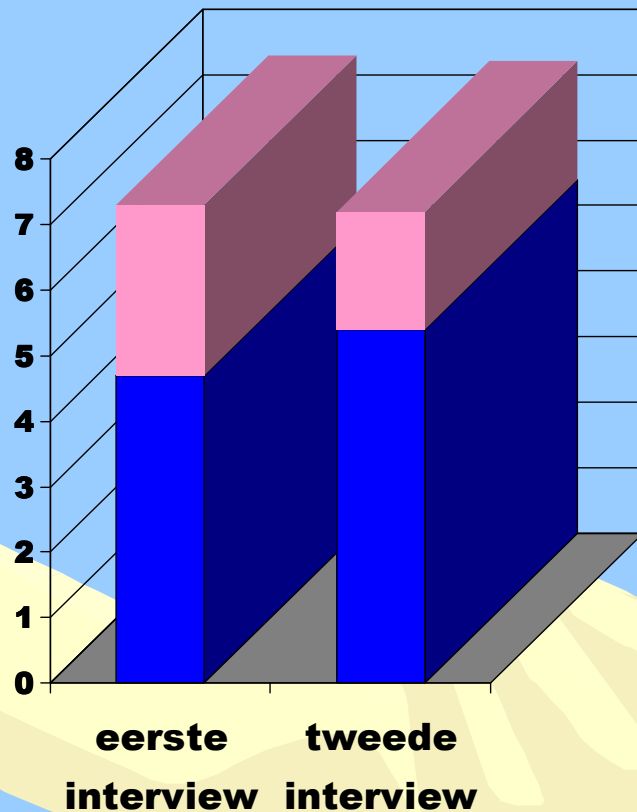
CANSAS

- 22 levensgebieden
- o.a. huisvesting, psychiatrische symptomen, sociale contacten, dagbesteding, seksualiteit, geld, vervoer.

- 0 Geen zorgbehoefte
- 1 Vervulde zorgbehoefte

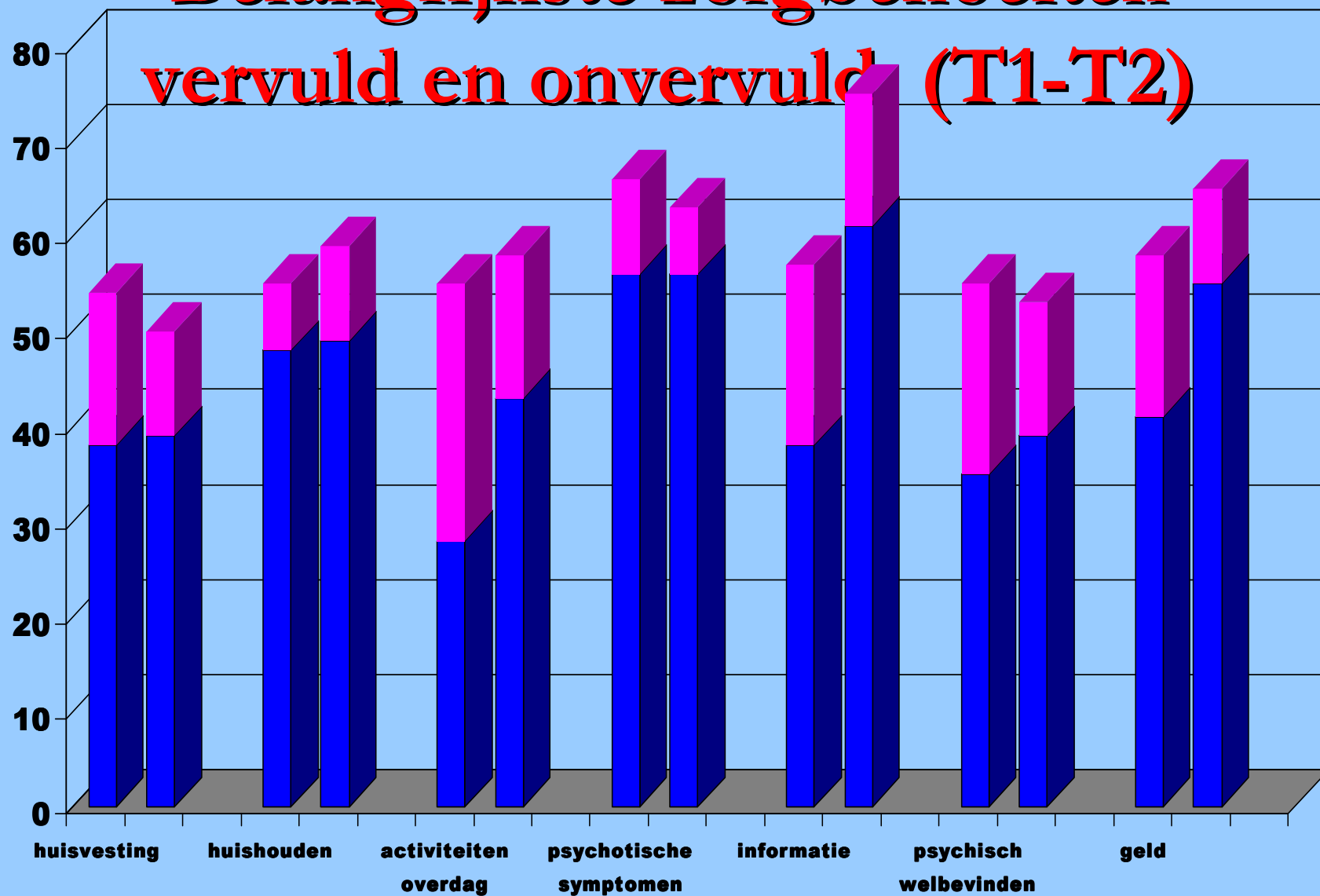
Vergelijking T1-T2 zijn er veranderingen in het gemiddeld aantal zorgbehoeften (N=204)

■ onvervulde zorgbehoeften
■ vervulde zorgbehoeften

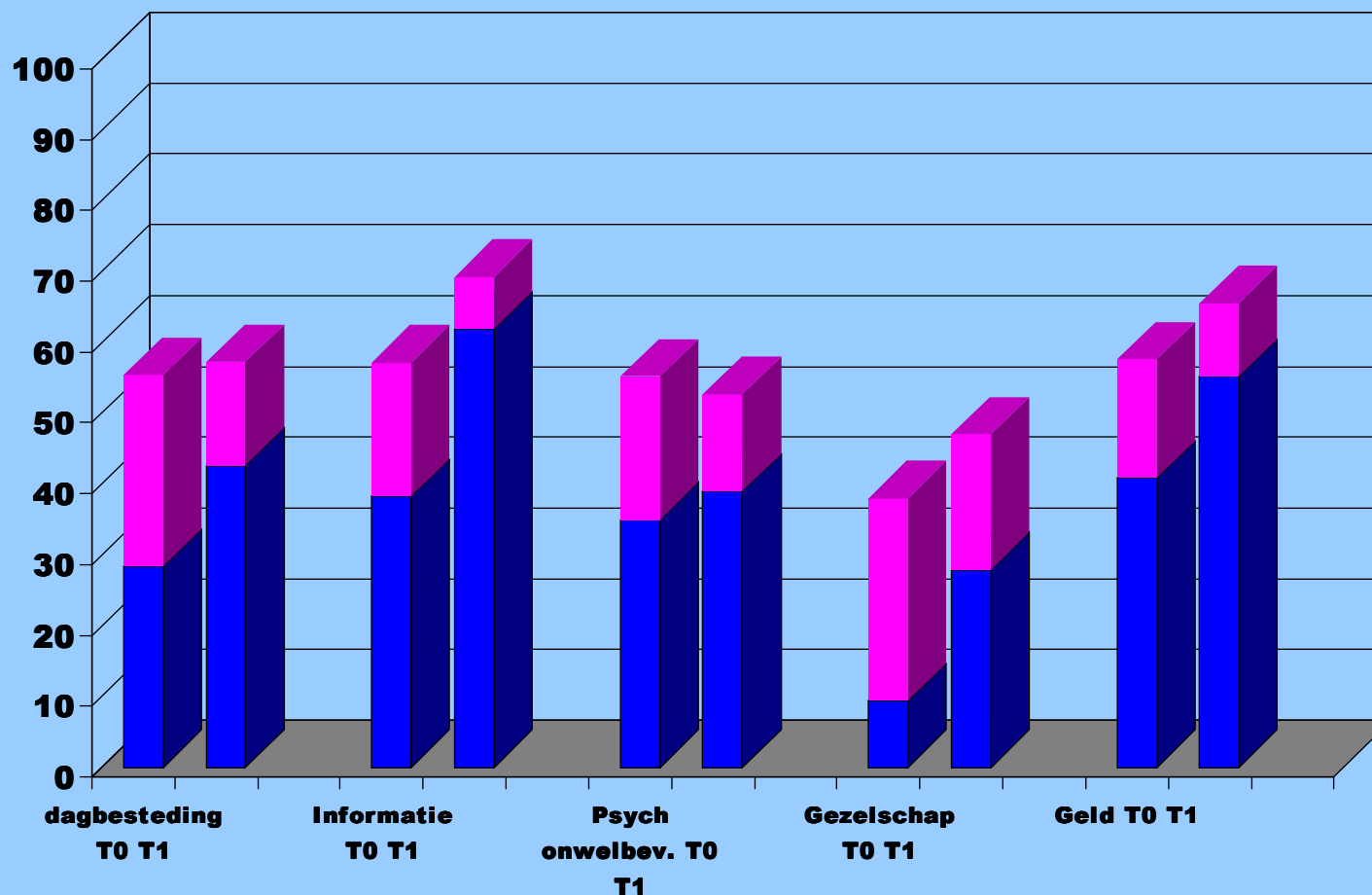
- **Totaal aantal zorgbehoeften blijft nagenoeg gelijk.**
- **Afname onvervulde Zorgbehoeften ($p < .05$)***
- **Toename vervulde zorgbehoeften ($p < .05$)***

Belangrijkste zorgbehoeften vervuld en onvervuld (T1-T2)

■ % met een vervulde zorgbehoefte ■ % met een onvervulde zorgbehoefte

Veranderingen in Top 5 onvervulde zorgbehoeften (T1-T2)

■ % met een vervulde zorgbehoefte ■ % met een onvervulde zorgbehoefte

Zijn er veranderingen in functioneren en kwaliteit van leven (T1-T2; n=204)?

Instrument	T0	T1	Vershil?
Functioneren HONOS (0-48)	11,1 (sd 7,7)	11,2 (sd 7,5)	ns
Meer problemen in functioneren	45%		
Zelfde, minder problemen	55%		
Kwaliteit van leven MANSA (0-6)	4,7 (sd 1,0)	4,7 (sd 1,0)	ns
Lagere kwaliteit van leven	42%		
Zelfde, hogere kwaliteit	58%		

Impact zorggebruik op verandering in zorgbehoeften (regressieanalyse, gecontroleerd voor leeftijd, geslacht, diagnose *= p<.05)

	Vervulde zorgbehoeften	Onvervulde zorgbehoeften	Toelichting
Beg. & beschermd wonen T1 of T2	*	-	Deelname - meer vervulde zorgbehoeften
Beg & beschermd wonen T2	*	-	Deelname - meer vervulde zorgbehoeften
Minuten ambulante begeleiding T1 en T2	-	-	
Minuten ambulante begeleiding T2	*	-	Meer tijd - meer vervulde zorgbehoeften
Dagbesteding GGZ T1 of T2	*	-	Deelname - meer vervulde zorgbehoeften
Dagbesteding GGZ T2	*	-	Deelname - meer vervulde zorgbehoeften

Impact zorggebruik op verandering in kwaliteit van leven?

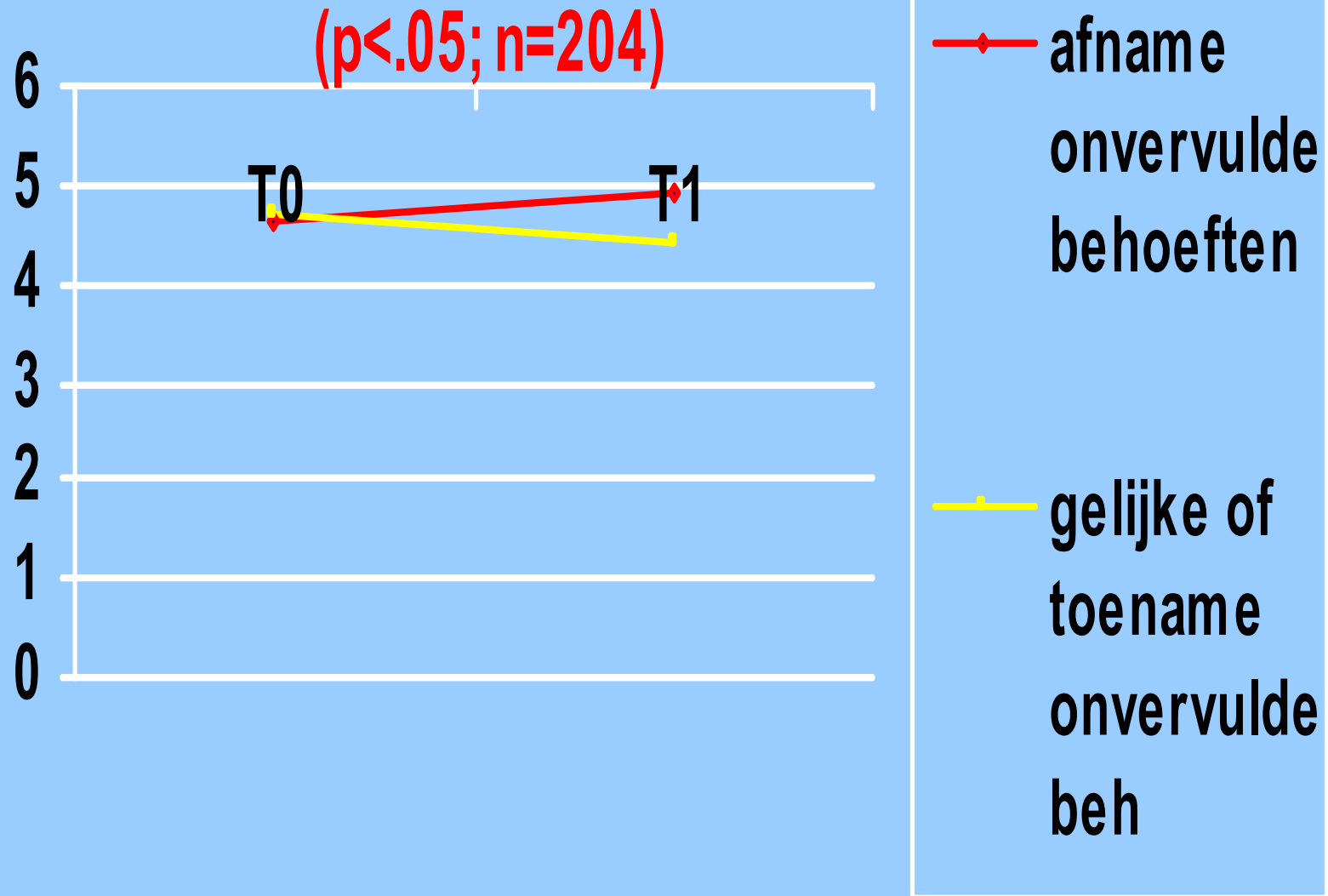
- **Zorggebruik is niet voorspellend voor verandering in functioneren en kwaliteit van leven**

maar..

- **Afname van de onvervulde zorgbehoeften tussen T0 en T1 heeft een relatie met verbetering van kwaliteit van leven**

(* regressieanalyse $b = -.54$ $SE = 0,1$ $p < .05$; gecontroleerd voor sexe, leeftijd, diagnose; gecontroleerd voor verandering in functioneren)

Relatie afname onvervulde zorgbehoeften met verbetering in kwaliteit van leven

Discussie

- Gezien top 5 onvervulde zorgbehoeften cliënten (gezelschap, sociale contacten, informatie psychisch onwelbevinden en financiën) zijn MSS speerpunten goed gekozen.
- Afname onvervulde zorgbehoeften en toename van vervulde zorgbehoeften, met name op MSS gebieden.
- Genoten zorgaanbod voorspellend voor vervulde zorgbehoeften.
- Afname onvervulde zorgbehoeften ook kwestie van individuele *fit* en heeft impact op verbetering van kwaliteit van leven. Dit pleit voor (regelmatig) bespreken van individuele zorgbehoeften.